

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української літератури, компаративістики і гринченкознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

Наталія ВІННІКОВА

«31» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАУКОВИЙ СЕМІНАР
«МІФОПОЕТИКА: ТЕОРЕТИЧНІ СТУДІЇ»

для аспірантів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня третього (освітньо-наукового)
освітньо-наукової програми «Філологія»

Київ – 2023

Розробник: Бондарева Олена Євгенівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Викладач: Бондарева Олена Євгенівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Протокол від «07» вересня 2022 року № 2
Завідувач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства _____ Олена БРОВКО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми "Філологія"
07 вересня 2022 р.

Гарант освітньої програми _____ Олена БРОВКО

Робочу програму перевірено
07.09. 2022 р.

Завідувач аспірантури, докторантури _____ Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 2022/2022 н.р. (Бровко О.О.) «31» 08 2023 р. протокол № 10

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р. протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни
Науковий семінар: Міфопоетика: теоретичні студії

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90	3 / 90
Рік навчання	2	2
Семестр	4	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	24	12
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	2	
Самостійна робота	60	78
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

сформувати здатність професійно застосовувати міфопоетичні підходи до власного матеріалу дослідження; сприяти створенню здобувачами освіти власних оригінальних академічних текстів із застосуванням теоретичних засад міфопоетики.

Результати навчання за дисципліною

Компетентності		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до генерування та обґрунтування нових ідей
	ЗК-2	Здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу
	ЗК-8	Здатність до громадянської та соціальної активності й відповідальності.
	ЗК-9	Усвідомлення суспільної ваги моральних, культурних, наукових цінностей і шляхів їх

		збереження та примноження
Фахові компетентності (ФК)	ФК-1	Засвоєння й осмислення основних наукових концепцій, історії розвитку та сучасного стану філологічних знань, актуальних теоретичних і практичних проблем. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних принципів і знань та на основі відповідних загальнонаукових методів
	ФК-2	Здатність планувати, обґрунтовувати та оцінювати філологічне дослідження та передбачати його результати.
	ФК-3	Здатність збирати дані для філологічного дослідження, науково систематизувати, аналізувати та інтерпретувати філологічні явища.
	ФК-4	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології з використанням теоретичних та експериментальних методів.
	ФК-6	Здатність аналізувати твори різних родів, жанрів, стилів, національних літератур у теоретико-літературних, культурологічних та компаративних аспектах; демонструвати розуміння проблем літературної стилістики, сучасних тенденцій літературознавчої генерики і генології.
	ФК-7	Здатність аналізувати явища української літератури в діахронії та світовому контексті, визначати їхню специфіку, виявляти тенденції їх розвитку.

3. Результати навчання за дисципліною

Після опанування матеріалів наукового семінару здобувачі освіти набувають:

РН-1	Демонструвати: знання в галузі гуманітаристики, зокрема філології: глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання філософії та методології науки; застосування філософських ідей і концепцій у власних дослідженнях; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень.
РН-2	Виявляти глибокі теоретичні знання в обсязі, необхідному для розв'язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: основних класичних і новітніх філологічних концепцій; фундаментальних праць з обраного напрямку досліджень; змісту теоретичних і прикладних філологічних дисциплін; теоретичних і практичних проблем у галузі дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Кількість годин між видами робіт			
		Аудиторні			Самостійна робота
		Лекції	Семинари	Практичні	
Змістовий модуль 1.					
Міфопоетика: загальні поняття, концепції, категорійний апарат, методологічні підходи, практичні методики	18	4	4		10
Модульний контроль	2				
Всього	20	4	4		10
Змістовий модуль 2.					
Міфологічні структури уявного. Архетипи.	26	4	2		20
Міф і соціальна антропологія.	14	2	2		10
Модульний контроль	2				
Всього	42	6	6		30
Змістовий модуль 3.					
Міф як сценарій культури	12	2			10
Прикладні аспекти міфопоетики	14	2	2		10
Модульний контроль	2				
Всього	28	4	2		20
Разом	90	14	10		60

Тематичний план для заочної форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Кількість годин між видами робіт		
			Аудиторна		Самостійна
			Лекції	Семінарські	
Змістовий модуль 1.					
1	Міфопоетика: загальні поняття, концепції, категорійний апарат, методологічні підходи, практичні методики	12	2		10
2	Модульний контроль	12	2		10
	Разом	36			
Змістовий модуль 2.					
3	Міфологічні структури уявного. Архетипи.	10			10
4	Міф і соціальна антропологія.	12	2		10
	Модульний контроль				
	Разом	22			
Змістовий модуль 3.					
5	Міф як сценарій культури	16		2	14
6	Прикладні аспекти міфопоетики	16		2	14
	Модульний контроль				
	Разом	32			
	Усього	90	8	4	78

5. Програма навчальної дисципліни

Науковий семінар: Міфопоетика: теоретичні студії

Змістовий модуль 1.

Тема. Міфопоетика: загальні поняття, концепції, категорійний апарат, методологічні підходи, практичні методики.

Теорії міфу (Дж. Фрезер, Е.Тейлор, Ф.Боас, Л.Леві-Брюль, Е.Кассінер, М.Еліаде, Ю.Лотман та ін.). Базові поняття міфопоетики: міф, поетика, символ, знак, емблема, код, архетип, міфологема, міфема. Міфопоетика як розділ поетики. Символізація та інтеракція.

Література: 2; 3; 5; 8; 10; 12; 13; 27.

Змістовий модуль 2.

Тема. Міфологічні структури уявного. Архетипи.

Міф та архетип: складна кореляція. Свідоме / несвідоме / підсвідоме: фрейдівський поворот у розумінні культури. Концепція архетипів К.Г.Юнга. Різновиди і функції архетипів. Архетипні образи. Архетипні мотиви і сюжети. Архетипні наративи. Трансперсональні аспекти міфопоетики.

Література: 5; 14; 15; 17; 20; 28.

Тема. Міф і соціальна антропологія.

Сфера профанного і сакрального. Міф “свого” і “чужого”: іншість, інакшість, тожсамість, лояльність, антагонізм. Космологічний вимір національної ідентичності. Феномени зовнішньої та внутрішньої окупації. Міф і культурний суверенітет. Міф і культурна амнезія. Ідентичність і колективна пам'ять у постсучасності. Міфопоетика і кітч.

Література: 1; 9; 11; 16; 21; 22; 25; 26; 29.

Змістовий модуль 3.

Тема. Міф як сценарій культури.

Космогонія / Есхатологія / Апокаліптика як модуси культури. Космос і Хаос, культурні моделі космізації хаосу. Нелінійні системи і перегляд усталених функцій та символічних полів Хаосу. Робота “топосів надлишковості” у культурі

та літературі. Міфологічні координати людського / нелюдського в культурі та літературі. Відхід від перспективи безпосередньої антропоморфізації.

Література: 4; 7; 13; 18; 22; 29.

Тема. Прикладні аспекти міфопоетики.

Час, простір, герой у міфопоетичних координатах. Трансформації цих концептів поетики у класичних, некласичних та постнекласичних моделях мистецтва і літератури. Ініціація та жертвний ритуал як універсальні матриці культури. Гендерні / вікові аспекти міфу. Авторська міфологія та її “вростання” в ідіостилістику.

Література: 2; 6; 7; 19; 23; 24.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Максимальна кількість балів загалом
		К-ть одиниць	Максимальна кількість	К-ть одиниць	Максимальна кількість	К-ть одиниць	Максимальна кількість	
Відвідування лекцій	2	2	4	3	6	2	4	14
Відвідування семінарських занять	2	2	4	2	4	2	4	12
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	5	2	10	2	10	2	10	30
Виконання завдань для самостійної роботи	7	1	7	-	-	1	7	14
Виконання модульної роботи	10	1	10	1	10	1	10	30
Максимальна кількість балів			35		30		35	100
Розрахунок коефіцієнта: $100 : 100 = 1,0$								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Самостійна робота №1. Оформити фрагмент теоретичної частини дисертаційного тексту, в якому застосовано міфопоетичну методологію.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка – 7 балів.
2. Оцінюватимуться логічність та послідовність викладу (0/1 бал), розуміння особливостей міфопоетичної методології для власного дослідження (0/1 бал), коректність цитування (0/1 бал), рівень власного наукового тексту (0/1 бал), наявність не менше як 10 процитованих джерел (0/1 бал), наявність джерел за останні 3 роки (0/1 бал), відповідність оформлення списку літератури ДСТУ 8302:2015 (0/1 бал).

Самостійна робота №2. Здійснити міфопоетичний аналіз художнього тексту/дискурсу, який буде використано у дисертації, оформивши його у наукову статтю за вимогами фахового журналу “Синопис: текст, контекст, медіа” (<https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis>).

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка – 7 балів.
2. Оцінюватимуться логічність та послідовність викладу (0/1 бал), розуміння особливостей міфопоетичної методології для власного дослідження (0/1 бал), коректність цитування (0/1 бал), рівень власного наукового тексту (0/1 бал), наявність необхідних структурних компонентів фахової статті (0/1 бал), наявність джерел за останні 3 роки

(0/1 бал), відповідність оформлення вимогам фахового журналу
“Синопис: текст, контекст, медіа” (0/1 бал).

7. Навчально-методична карта дисципліни Науковий семінар: Міфопоетика: теоретичні студії

Разом: 90 год., з них: лекції – 14 год., семінарські заняття – 10 год., МК – 6 год., самостійна робота – 60 год.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Андерсон Б. Уявлені спільноти / Пер. з англ. Київ: Критика, 2001. 272 с.
2. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття. Слово. Знак. Дискурс. За ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 2002. 832 с.
3. Бондарева О. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Київ: Четверта хвиля, 2006. 512 с.
4. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора / Пер. з польськ. Київ: Ніка-Центр, 2014. 296 с.
5. Дюран Ж. Антропологічні структури уявного / Пер. з фр. Київ: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2021. 568 с.
6. Естес К.П. Жінки, що біжать з вовками. Архетип дикої жінки у міфах та легендах. Київ: Yakaboo Publishing, 2019. 528 с.
7. Кемпбелл Дж. Тисячолікий герой / Пер. з англ. Львів: Terra Incognita, 2020. 416 с.
8. Лотман Ю. Семиосфера. Санкт-Петербург: Искусство, 2004. 704 с.
9. Матусяк А. Вийти з мовчання: деколоніальні змагання української культури та літератури ХХІ століття з посттоталітарною травмою. Пер. з польськ. Львів: ЛА Піраміда, 2020. 307 с.
10. Найден О. Міф. Фольклор. Форма. Образ. Київ: Видавець Олег Філюк, 2017. 320 с.
11. Полісаєв О. Трансiсторичність соціального мфу. Київ: Промінь, 2010. 384 с.
12. Солецький О. Емблематичні форми дискурсу: від міфу до постмодерну. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2018. 400 с.
13. Юнг К.Г. АІОН. Нариси щодо символіки самості. Львів: Астролябія, 2019. 432 с.
14. Юнг К.Г. Архетипи і колективне несвідоме. Львів: Астролябія, 2018. 608 с.

Додаткова:

15. Агеєва В. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини. Київ: Віхола, 2021. 355 с.
16. Ведмедєв М. Культурні ресурси продуктивного мислення. Суми: Університетська книга, 2019. 216 с.

17. Вишницька Ю. Міфологічні сценарії в сучасному художньому та публіцистичному дискурсах. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 612 с.
18. Гайдаш А. Дискурс старіння у драматургії США: проблемне поле, семантика, поетика: монографія. Дніпро: Акцент ПП, 2019. 416 с.
19. Гроф С. Психологія майбутнього. Львів: Terra Incognita, 2019. 400 с.
20. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле. Київ: Ніка-Центр, 2012. 264 с.
21. Іванишин П. Критика і метакритика як осмислення літературності. Київ: ВЦ “Академія”, 2012. 288 с.
22. Марценюк Т. “Захисники галактики”: влада і криза у чоловічому світі. Київ: Комора, 2020. 256 с.
23. Поліщук Я. Гібридна топографія. Місця й не-місця в сучасній українській літературі. Чернівці: Книги XXI. 2018. 272 с.
24. Пухонська О. Літературний вимір пам’яті. Київ: Академвидав, 2018. 304 с.
25. Рябчук М. Лексикон націоналіста та інші есеї. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. 216 с.
26. Українська культура ХХ-ХХІ ст.: соціоантропологічний аспект: зб. наук. праць. Київ: Дуліби, 2015. 236 с.
27. Фуко М. Наглядати й карати. Народження в’язниці / Пер. з фр. Київ: Комубук, 2020. 452 с.
28. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривденості/ Пер. з англ. Київ: Наш формат, 2020. 192 с.
29. Хейлз К. Як ми стали постлюдством. Віртуальні тіла в кібернетиці, літературі та інформатиці. Київ: Ніка-Центр, 2013. 426 с.
30. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. Київ: Інститут культурології НАМ України, 2020. 335 с.